

ወፍሪ ዋርሳይ ይካላው ወፍሪ ጊላነት።

**ምክሶባት ገንዘብን ንብረትን ብኸልተ መዳያት።
(ካብ ውሽጥን ግዳምን)**

ነፍስ-ወከፍ ላህጃ ወይ ቋንቋ ናይ ባዕላ መግለጺ አለዎ። ናይ ምዝራብን ምጽሓፍን ፊደላትን'ውን ከይተረፉ ካብቲ ናይ ጽሑፍ ቅርጺ ዝመሃዙ ስነ-ጥበባውያን ረቂቕ ስምዒቶምን ንሓደ ወይ ሓንቲ መግለጺቶም ዝደረኹት ጠብላሕታን ኣምርን ዝተቐርጸ ጥራይ ኢያ ናብ ምምሃዝ ኣብጽሓቶም ክትከውን ትክእል። ካብ ቅርጺ-መሬትን፣ ወይ ናይ ክለማ ጠባይን ናይ መነባብሮ ልምድን ባህልን ዝተጸልወን ዝተበገሰውን ክኸውን ይክእል። እቲ ብህዋሳት ዝቐርብ ምልክታታት ብርግጽ ንዘረባ ዝቐድም ኣካላዊ ምንቅስቃስ ኢዩ። ገጽ ኣእዳው ከምኡ እውን ኣዲንቲ ከናፍር ከይተረፉ ናይ ቋንቋ መበገሲ ክኾና ይክእላ። ንበል ኣብ ዱር ዝበዝሐ ከባቢ ዝነበሩ ህዝብታት ምስ ኣግራብን ኣዕጫውን፣ ቆጥቋጥን ጥሻን፣ ለምዕን ሻሻን ዝተመርኮሰ ትርኢታት ዝመርሐ ስምዒት ንኣካላትና ስለ ዝትንክፍ ደስታ ዝግሰሎ ኣካላዊ ምቁጽጻይ ዝፈጥሮ ክኸውን ይክእል። ምስ እምነትን ዘሰነዮ መዝሙራት ኮነ ማህሌታትን ቅኔን ቅኒታትን ነቲ ንልዑል ህያው ፈጣሪ ወይ ረቢ ዘመስግን ዜማታት ዘሰነዮ ይኸውን። ምስዘን ዝተጠቐሳ ዝተታሓሓዘ ምስልን ውቃጦን ስልምን ጥራይ ዘይኮነስ ናይቲ ዘይርአን ዘይድህሰስን ብመንፈሳዊ ርቐት ዝርእይ ሕልምታት ትርጉም እውን ይኸውን። ወይ ምስቲ መሓዛን ወዘን ናይ መሬትን ግርማን ዝሃነጸ ኣካላዊ ጥንካሬ ይኸውንቲ መበገሲ። እንድዒ እቶም መሃዝትን ቀረጽትን ኣቦታትናን ኣደታትናን፣ ንስምዒትና ንክባቢና ንገልጸሉ ብመጀመርያ ዘረባ ቀጺሉ ጽሑፍ ዝገደፉልና። እቶም መሃዝቲ ካብ ስነ-ጥበባዊ ምህታቶም ጸጽቡቕ ናይ ከባቢኡም ጥራይ ለባም ውርሻ ዝለገሱና። ትብዓትን መቐረት-ሓቅን ኮነ ማሕበራዊ ሓላፍነትን ፍናን ሓቦን ኣልቢሶምና ዝሓለፉ። ባህልናን ፍትሓዊ ሕግታትናን ናይ ኣሰራርዓ ኣገባባትና እውን ከይተረፈ፣ ነቲ ማሕበራዊ ህይወትና ሓላይን ተሓላይን መስመር ዘስነቕዎ። ስወእት ጀጋኑና ካብዚ ኩርናዕ እዚ ተበጊሶም ኢዮም ብመስዋእቶምን ተግባራዊ ስርሒቶምን ግጽሞም ከስኪሶም ደሞም ኣፍሲሶም ንውርሻና ሞላዊ ዝገበርዎ። እዚ እቲ ጽቡቕ መዳይ መግለጺና ኢዩ። ተፈጥሮ ዝግደለትና ኣእምሮ ካብ ዓይንን እዝን ወይ ብምድህሳስ ዝቐርብ መጠንቐቕታ ረኺባ ቅጽብታውን ኣወንታውን መልሰ ግብሪ ትወስድ። ብኣንጻሩ ዘይጥዑይ ኣእምሮ ግን ኩሉ ትወስዶ ስጉምቲ ጉጉይን ጽዮቕን ዝኸውን። መራሕን ኣእምሮን ተዛማዒ ዕማም ኣለዎም። ንዓና ግን እቲ ዕቡድ ኣእምሮ ኢዩ ኮይኑ ብጽሒትና። ብሓጺሩ ጽዮቕ መራሒ ማለተይ ኢዩ። እዋ እቶም ንምራሕክ ንነብሱ-ምድሓን ስጉምትና እንታይ ክመስል ኣለዎ'?

ምስቲ ኣብ ላዕሊ ተገለጹ ዘሎ ኣወንታዊ ህንጻትና ተላሒጉ ኣብታ ብደም ዝፈረየት ሰውራዊ ግራትናን መጋሃጫናን ሰውሕና ዝበቐለ ተሓግን መግዳን፣ ግን ክጸሀ ዝነበሮ እንሆ ንናይ ምዕባለ ፍረና ከም ዓዳር ኮይኑ ሓኒቕዎን ኣህጊጉዎን ይርከብ። ኣብ ጸሓይ ብራቕናን ኣብ ልዙብ ምዕራብን ዋግን ጣቓን ዝኾነ ፍጥረት። ዝተሰርቀ ሰብ ካብ ሃለወ ሰራቕ ዝብል መግለጺ ምህላው ዝከሓድ ኣይኮነን። ሰራቕ እንስሳ ወይ ሰብ ክኸውን ይክእል። ብርግጽ እንስሳ ናይ መስረቕ ሕጊ ኣየውጽእን። እቲ ዝኸፍአ ናይ ስርቂ ዓይነት ኣብ ናይ ምምሕዳር ስልጣን ኮፍ ኢሉ ዝፍጸም ምስ ዝኸውን ኢዩ። መላእ ሃገርን ህዝብን ኣብ ዝኸፍአ ናይ ጊላነት ጸፍሒ ዝሸመም። ኣብ ኤርትራ ብመደብ ኢዩ እቲ ናይ ጊላነት ወፊሪ ዝተኸየደ። ኩላህና እውን ኣየስተብሃልናሉንዶ ክንብል ይሓይሽ? ሃገርና ገና ውልዶ ብምንባራ፣ ኣብ ናይ ዓለም ቁጠባዊ ወይ ምጣኑ-ሃብቲ ኣሰራርሓ ተኸፊሊትን ኣካልን ኮይና ስለ ዘይጸሐት፣ ባዳዊ መግዛእቲ ምስ ካልኣት ሃገራት ክህልወና ዝነበሮ ዝምድናና ኣዝዩ ኢዩ ደራትዎ። ንባዕዳዊ መግዛእቲ ከነወግድ ስጉምቲ ወሲድና። ማዕረ ምስቲ ናይ ብረታዊ ቃልሲ ግን ቅጥፊት ዝወለዶ ውልቀ ሰብ ተሞክልዩ ኣትዩ። ሓደ ጥራይ ኣይነበረን ዝብል ትንታኔ ከወሃብ ይክእል። ግን ብጸይቀ-ግኑን ተግባሩ ዝተዓወተ እንኮ ኢሲዮስ ጥራሕ ኢዩ። ናይ ግዳም ተሓባባርቲ ምንባርም ገና ናይ ዘይተበርበረ ውዲት ኣሎ። ከይብርበር ካብ ሱሩ ተኸታቲሎም ንህዝቢ ጭብጥታት ክሕብሩ ዝነበሮም ብሚላ ከይሓበሩ ብዙሕት ይሓልፉን ይሃሱ ኣለዉ። ናይ ምህሳስ ስጉምቲ ብናይ ውልቀ ሰብ መደምሰስ፣ ኣጥፍእ ዝብል ገበናዊ ተግባራቱ ብተኸታታሊ ቀጸሊ ትትግበር ኣላ። ነዚ ንምክሻሕ ዝዋፈር ትጉህ ግብረ-መልሲ (Reaction) ከም ሞዛይክ ነዲቕካን ኣላጊብካን ብዳህሰሳ ምጽራዩ ረብሓ ሃገርን ህዝብን ጥራይ ክኸውን ዝክእል። ካልእ ኣማራጺ መንገዲ ድማ የለን።

ዑስማን ሳልሕ ሳብ ሓደ ካብቶም ሃናጺ ግደ ዝተጻወቱ፣ ብፍላይ ኣብ ናይ ወጻኢ ጉዳይና ደገፍን እዕሩኸንን መሓዘትን ንቃልስና ክሳብ ምስ ናይ ከባቢና ሃገራትን ምትእስሳር ዘኸየድ ሓርበኛን ጅግና ኣቦና ኢዩ። መዛግቡን ሰነዳቱን ክርከብ ናይ ግድን ክኸውን ዘለዎ ዕማም ሰውራና ኢዩ። ናይ ካልኣት

እውን ኣብ ዝሃለወ ይሃሉ ከም ሃብቲ ሃገርን ህዝብን ክስነድ ኣለዎ። ውርሻና ስለ ዝኾነ። ሕጂውን ከምቲ ኣብ 1979 ዑስማን ሳልሕ ሳብ ከም ከዳዕ ዝረኣየሉ ዝነበረ ስሙ ኣልዒላካ መናፍሕ ተካይድ ተባሂለ ክሳብ ናይ ሞት ዝተፈረድኩሉ ናይ ጀልሃንቲ ምንቅስቃስን ኣኹባን እሞ ልዕሊ 500 ተጋደልቲ ዝምስክርዎን ዝተኸፈልዎን ሓቂ ኢየ ዝደግም ዘለኹ። ሽዑ እውን ካብተን ልዕሊ 30 ዝኾና ኣብ ልዕሊ ዝቐረባ ክስታት ከም ውግእ ሓድሕድ ብሻዕቢያ ኢዩ ተጀሚሩ፤ ስለትዊ ምዝላቕ ዝበሃል መግለጺ ሓሶት ኢዩ፤ እቲ ሓቂ ደርጊ ስለ ዝሰገረና ኢና ኣንሳሒባና ኢልካ ዝበላ ክስታት ኢዩን ናብ ናይ ሞት ፍርዲ ኣብጸሐናና። ኣብ ክንዲ ብካልኦት ዝጸሓፍ ብተኣምር ስለ ዝደሓንኩ እንሆ እዮኑ በጺሑ ጨለፊ ክገልጽ ጀሚረ። ግን ሕጂ ኣተኩሮይ ናብኡ ኣይኮነን ከድህብ። እቲ ክፋል ፍጻሜ ናቱ ርእሱ ዝኸለለ ዝኸኣለ መድረኽ ኣለዎ። ሓቂ ኣብ ዘይትግለጸሉ እዋን ዘጋጠመኒ ሕሱም ጸልማት እንዳ ተገልህን እንዳ ነጸረን ይመጽእ ኣሎ። ኩሉ ስክፍታይ ተኣልዩ ሃደሽደሽ ዝበለሉ ብምብጽሑ ምስጋናይ ንልዕሉ እምላኽን ንኹሎም ተቃለስትን የመስግን። ተዓቢጡን ተዓብዒቡን ዝተርፍ ታሪኽ ስለ ዘየለ።

ምንቅስቃስ መንካዕ፣ ምንቅስቃስ ደሳዊ ሰልፌ ብብጻይ ኅይትኣም፣ ናይ የሚን ምንቅስቃስ ብሰለሙን ወልደማርያም እንዳ ተባህለ ክንደይ መንእሰይ ኣብ ሜዳ ተማሕዩ። ፈላሚ ቀንዲ ዕማምና ሃገርና ካብዚ ዘላቶ ከመይ ነድሕና ዝብል ሕቶ ኢዩ ክኸውን ዘለዎ። ብፍላይ ኣብቲ ምንቅስቃስን ናይ ጀልሃንትን ስፍሕ ዝበለ ጽሑፋተይ ከም መጽሓፍዶ ወይ ከም ፍንው ኣብ ኢንተርኔት ክገልጸ ዝብል ማንታ መንገዲ ሓዘ ኢዩ ጸኒሐ። ንዕኡ ንግዜ ገዲፊ ሕጂ ኣብቲ ናይ ቁጠባ ቅጥፊት መዳይ ከምርሕ ይሓይሽ እብል።

ኢሲያስ ኣብ ሽንጥሮታት ዝዓበየ ርጉም ሓኸለ ድሙ ኢዩ። በይኑ ሃዳኒን ኅባጢን። ነቲ ክበጽሖ ዝደለ ዕላማ ኣቐዲሙ ሓበሬታ መእከቢ ዝኾኖ ምልክታት ይሰድድ። እቶም ግዳይ ዝኾኑ ልኡኻት ኣብ መጻወድያ ከይተረድኡም ይንዝንብዩ። ባዕሎም እቶም ሉኡኻት ዝተላእክዎ ዘበጽሑ ጥራይ ዘይኮነስ፣ ሓቀኛ ተልእኮ መሰልዎም ክሳብ ህይወቶም ዝኸፍሉን ኣብ ገለ እውን ንገለ በገርሆም ዝተፈጸመ ከየውጽእዎ መታን ክሕባእ ተባሂሉ ኣብ ሓለዋ ሰውራ ምስ ኣተዉ ብዘይ ፍርድን ፍትሕን ይጠፍኡ። ንኸሰውሩ ንሓለዋ ሰውራ ክልኣኹ ከለዉ ናብ ካልእ ዕማም፣ ጠፍ ልኡኻት ኮይኖም ይዋፈሩ (Mission to the river of no return)። ናብቲ ዝለኣኹም ተመሊሶም ኣይፈልጡን። ገለ ገለውን ይቀንጸሉ ዝብል ጽሑፍ መቀንጸሊኦም ሓዞም ግን ብግዕሚ ተጠራጢሮም ነታ ጽሕፍቲ ከፊቶም ብምንባብ ነብሶም ዘድሓኑ ኣብ ኤውሮጳ ስለ ዘለዉ፣ ባዕሎም ክገልጹዎ መሰሎም ሓሊኻ ክትጽቡ ትግደድ እንበር ህልዋት ኣለዉ። ኣቐዲመ ሓደገኛ ስጉምቲ ወሲዶ ዝመዓድክዎም ሰባት ግን ዘይሰምዑ ብምንባርም ተመሊሶም ዳግም ኣብ ጸበባ ምስ ወደቐ ልቢ ዝኢኦም ዘምለጡ መሰኻኸር ኣብ ዓዲ እንግሊዝ ኣለዉ። ነቶም መጥፊኢኦም ሓዞም ዝኣተዉ ግን ኣብ ሓለዋ ሰውራ ዝፈልጦም ሰብ ምስ ዝርከብ ንሱ እውን ህይወቱ ኣብ ሓደጋ ትኣቱ። ትኩር ሰብ ንኹሉ ከም ዘይፈልጥ ኮይኑ ክንቀሳቐስ ዝሓሸ ኢዩ። ይተሓባእ እንበር ኩሉ ምስጢራት ነቓዕ ኣለዎ። ናይ መንካዕ ጉጅለ ምስ ካልኦት ናይ ስለላ ጥርጡራት (ሲኣይኤ ኢትዮጵያ ወይ ጀብሃ ዝሰደደቶም) ክቕንጸሉ ተሰሪዖም ካብ ሓለዋ ሰውራ ተኸቢሶም ዝኸዱሉ ሰዓት ዝተዓዘብና እሱራት ጥራይ ዘይኮነስ ኣብቲ ዝተቐንጸሉሉ ግዜ ካብቶም ኣኸቢሶም ዝተዋፈሩ ተጋደልቲ ሎሚ ኣብ ስደት ብህይዎቶም ኣለዉ። ተራኸብና ስለ ዘለና ድማ ንሳቶም ናይ ፍጻሜ ግዳይ፣ ንሕና ድማ ከም እሱራት ኣብ ሓደ ናይ ተቃውሞ መድረኽ ኣለና። እዚ ዓቢ ዓወት ኢዩ። ሓቦ ክህሉን ክሉ ክወጽእን ናይ ግድን ይኸውን። ምስ ነፍሱ-ወክፍና ዕቕር ህዝባዊ ታሪኽ እሞ ውዕወዕ ደም ዝፈሰሶ ገበን ሓዘና ንነብር ኣለና። ኩሉ ይዘርዘር ኣየርና ሃገርና ማሕበራዊ ህይወትና ክጸሪ።

ብፍላይ ኣብ ቁጠባዊ መልእኸቲ ገለ ናይቲ ዝተላእክዎ ንእሽተይ ጉዳይ በርቢሮም ምስ ዝርከቡ ህይወቶም ኣብ ሓደጋ ትኣቱ። እቶም ርኢኻዮም ዘይትፈልጥ ሓደስትን ቀንጸልትን ንብርክት ዝበሉ እሱራት ኮብኪሶም ክወስድዎም ንሰኻ እውን ከም እሱር ኮንካ ምስ ትርኢ ተራይ መዓስ ኢዩ ዝብል ሕቶ ለይትን ቀትርን ይድቀኑ። ገለ ሳዕ እውን ሕጅስ ተራይ እንተ ዝኸውን ክዓርፍ ትብል። ናይ ስቕያት ስቕያት። ዝበጽሖ ጥራይ ዝፈልጦ መከራ። ሰብ ዝቐበሮ ምድሪ ነገሮ ዝብልኹም እዚ ኢዩ። ግዜ ይወስድ እንበር ሰብ ጠፊኡ ኣይጠፍን ኢዩ ዝብል እምነት ኣለኒ። ካልእ ኣነ ዝሓዘነሉ ጉዳይ ምስ ዝህሉ ድማ፣ ንኹነታት ከይተጸወሩ ናብ ናይ ጸላኢ መስመር ኢደም ዝብቡ ኢዩ። ጉጉይ ሕንጻጽ ስለ ዝተሳገሩ እንበር ገበነኛታቲ ኢዮም ኣይኮነኩን ዝብል ዘለኹ። ዝደፍኦምን ዘሰሓሓቶምን ንምግምጋም ንሓጺር እዋን ትንፋሶም ውሒጦም ካልእ ኣማራጺ ስጉምቲ ከይሓሰቡ፣ ብፍርሕን ራዕድን ሽበራን ዘይደለይዎ ዘይርትዓዊ ኣተሓሳስባ ኣብ ዘይመስመሮም ኣልይዎም። ጸላኢ እውን ሓበሬታ ክረክብ ዘስዕቡሎም ኣካላዊ ግፍዒ ልዕሊ ዓቕሞም ክኸውን ይኸእል። ናብ ስድሮኦምን ናብ ህዝብን ዘምጽኦ ሳዕቤን ኣዝዩ ከቢድ ክሳራ ይኸውን። ካብ ስድርኦም ክፍለዩ ከለዉ ዘይተጸበዮውን ዘይሓሰቡዎን መደምደምታ ደድሕሪኦምን ክሳብ ናይ ህይወት መፈጸምታ ዘይጽወር ሰኽም ይኸውን። ኣብ ናይ ጸላኢ ደንበ ስለ ዘይኣተኹ ነቲ ዝበጽሖም ክገልጸ ኣይክእልን። እዚ ብወገን እቶም ኣዝዮም ናይ ህይወት

ተመራመርቲ ዝግምገም እንበር ህዝባዊ ግምት ዝወሃቦ ኮይኑ ኣይስመዓንን። ወገኑን ናተይን ዝበልካዮ ውድብ ክሳብ ክንድዚ ማሕበራዊ ፍልሰት ከስዕብ መን ሓሲብዎ ይፈልጥ። ህዝቢ እውን ብዓሰርተ ወይ ብሚእቲ ዘይኮነስ በኣሽሓት ኣብ ሎቲኦ ከም ዘለዉ እንዳ ፈለጠ ብጃምላ ከድዓት ኢሉ ክሓቶም ኣይሃቀነን። እቶም ንናጽንት ወፊሮም ካብቲ ዝመደብዎ ዕላማ ዘቋረጹ ስለምንታይ ተኣልዮም? ህዝቢ ዘይፈልጦ ጉዳይ እውን ኣሎ። ግን ፍናኖምን ሞራሎም ንምምላስን ብኻልእ መዳይ ድማ ንውሽጣዊ ናይ ቃልሱ ስእሊ ንምርካብ ክንዲ ዝሓቶም ከም ፈራሓትን ጃጀውትን ገይሩ ይቃናጠወሎም። ዓቢ ተመክሮ ዝህብ ጉዳይ ስለ ዘየቐለበሉ እንሆ መልእኽቱ በርዒኑ ይርከብ። ህዝቢ ባዕሉ ግዳይ ናይዚ ኹሉ ኮይኑ ድማ ንሱ ይጸወሮ ኣሎ።

ኣብቲ ሓምሻይ ተኻታታሊ ጽሑፊይ ገለ ምስ ጸላኢ ዝተገበረ ዝመስል ጭብጢ ከቕርብ ክፍትን ኢዮ። ምስ ቤተ ሰባምን ስድርኦም ዘቃሓሕር ዕረ ዝነሰነሰ ወድብ ውሉድ ምስ ውላዱ ከም ዘይረዳዳእ ምፍጻሙ እቲ ዝተረኸበ ጥራይ ኢዮ ዝፈልጦ። ከም ኣብነት ንምጥቃስ ሓደ ተራእዮ ዘይፈልጥ ግፍዒ ዝተፈጸሞ ሰብ እሞ ኣዝዩ ንሃገር ዘድሊ ምሁርን ምኡርን ካብ ናብ ህይወቱ ክበጽሕ ዝኸእል ፍጻሜን ግፍዒን ኣምሊጡ ዝመጸ ጅግና ባዓልቲ ቤቱ ንወድብ ገዲፍካ ካብ ትኸይድ በዓል ቤተይ ኣይኮንካን ኢላ ኣብቲ ዘለዎ ናይ ስደት ቤት ኣብ ሱዳን መጸኢ ክትፋታሕ እዝክር። ሓብቲ እውን ንሓደ ክንደይ ክሳራታት ዝተሰከመ ጅግና ኣብ ዓዲ ጥልያን ዝገደፋ ፓስፖርትኡ ስደድለይ እንተበላ ኣብታ ዘለኻይ ሱዳን ክትበሊ ኣለካ ኢላ ከም ዝጨከነትሉ'ውን እፈልጥ። ካልኻውን እዚ ናይ ዶብ ኩናት ውድብና ኢዮ ጀሚርዎ። መንግስትና ክንቀጽዕ ምተገባኣና ንዝበለ ሓው ድማ ሰበይቱ ዓጋመ ክትብል ኣብ ክንደይ ንስድራ ቤት ዘፋትሕ ወጥሪ ከም ዝኣትዉ እውን እፈልጥ። እቲ ሓው በቲ ጽዮፍ ትምክሕታን ዕሽነታን ሓዚኑ ንደቁ ክብትን ዘይምድላዩ ጥራይ ኢዮ ነታ ስድራ ደው ከበላ ዝኸእል። ትምህርቲ እታ ሓብትና ካብ ህግደፍ እንበር ካብ መን እሞ ክኸውን። ዓጋመ ክበሃል ከሎ ሓደ ናይ ዓቢ ህዝቢ መጸወዕን ታሪኻውን ከም ዝኸነ ዘይምፍላግ ጥራይ ዘይኮነስ ካብቲ እኩይ ፕረዚደንት ኢዮ በሃላይ ዝተቐነኑ ፍሕሶ ከም ዝኸነ ዘይምፍላግ ኢዮ ዘሕዝን። ርኽሱ ተግባር ናይቶም ዘይተጸበይዎን ዘይተኣደነን ዘይሰውራዊ ጠባይን ባህርን ንደገፍቲ ወድብ ወይ ተቃዋሚቲ ነገረ እንታይ ፋይዳ ክህልዎ ይኸእል? ብዝብልን ብሓርቕትን ናብ ደርጊ ኣትዮም ሓቂ ዝነገሩስ ነይሮም እንድዮም። ሓደ ናብ ስደት ዘምረሐ ግን ናብ ጸላኢ ኢዮ ዘይሃበ ስሙ ንግዝይኡ ክጠቐሶ ዘይደሊ ብጻይ ሓላፊ ናይ ሓለዎ ሰውራ ዝነበረ ሰብ በዚ ጉዳይ እዚ ኣሃሪባዩ ነይረ። ኣብ ትሕቲኡ እሱር ስለ ዝነበርኩ። ከምኡውን ኣብ ትሕቲ ሃይለ ጀብሃን ተኸላይ ዓደን ዳዊት ሃብቱን ተኣሲረ ኣብ ትሕቲ ጽላል ሞት ኣሕሊፊዮ። ሃይለ ጀብሃ ምስጢር ከዮውጽእ ምስ ሰለሙን ወልደማርያ ብሓባር ብኢሰያስ ተቐንጺሎም። ዳዊት ሃብቱ ከም ፈራዳይ ኣብቲ ድነበ ጥፍኣት የገልግል ኣሎ። ተኸላይ ዓደን ግን ኣብቲ ኣብ ኢትዮጵያ ዝኣተወሉ ብተለቪኹን ኮነ ኣብ ጋዜጣ ኣዲስ ዘመን ገለ መግለጺ ሂቡ ነይሩ። ብርግጽ ንሱ ዝፈልጦ ሒዝዎ ዝጠፍኦ ምስጢራት ካብ ንኢትዮጵያ ወይ ንደርግ ዝያዳ ንዓና ዘድለያና ኣሎ። ብፍላይ ንብዙሓት ስድራ-ቤታት። እዚ ሽፍታ ጉጅለ ኣስማት ፈጸሙ ኣይጠቐስን ኢዮ። ክሳብ ዕለተ ግብኣቱ እሞ እንታይ ክብል። ናይ ተኸላይ ዓደን ገለ ከም ብቃል ወይ ድማ ብጽሑፍ ዝሃበዎ ሰባት እንተዝርከቡ ክንደይ ጭብጥታት ምተገልህ።

ህዝቢ እውን እንተኸነ ነቲ ሓቂ ዝፈልጥ ሰብ ሓቅታቱ ከውጽእ ዘተባብዕ ባይታ ኣየፍቀድን ጥራይ ዘይኮነስ ከውሕሰውን ኣይክእልን ዝብል ግምት ናይ ብዙሓት ገለጽቲ ኣረኣኢያ ኣይተሳእንን። ምስጢራትና ኣብ ጉድጓደ ከበሊ ተፈሪዱ። እቶም ክሕብሩ ዝደልዩ ሰባት እውን ናይ ብጽቶም ጉድ ተሰኪሞም ብስቕያት ክነብሩ ስለ ዝመረጹ ናይ ንጽሃት ኣስማት ክረክብዎ ኣይክእሉን። ሰውራ ብህዝባ ኣይተወነነትን። ታሪኽ ዝሰርሑ ጀጋኑ ስሙ-ኣልቦ ኮይኖም ጠፊኦም። ኣብ ናይ ኣስመራ መዛጋጃ-ቤት ዝሓተተት መንእሰይ ጓል ክዝክር ከለኹ ነብሰይ እጽልእ። ሃገሪይ ፊትዮ ንጽህ ሓወይን ንጽህቲ ሓብተይን ኣሕሊፈ ክህብ ማለት ዲዩ? ኣበይ ደኣ ኣላ እታ ፍቕሪ ሃገር? ካብ ክልቲኦም ትንጽል ሃገር ማለት ደኹን ይኸውን? ፍትወት ኢሰያስ!!!!!!! እቶም ህልዎት ሰማእታትን ስውኣትን ማለት ምስ ህይወቶም ከለዉ ሓቂ ሒዞም ዝነበሩ ዘለዉ፣ ኣብ ንእስነቶም ዘይተኣደነ ግፍዕን ጭካኔን ክካፈሉ ስለ ዝተገደዱ፣ ምስታ ገና ኣብ ጭልግዕ ህይወቶም ዝተፈጸመ ገበናት ተኻፊልቲ ገይሮም ስለ ዝወስድዎ ክሳብ ህይወቶም ተብቕዕ ብውሽጣዊ ስቕያት ይነብሩ። ኣብቲ ጉዕን ሰዊትን ህይወቶም ብትእዛዝ ኢዶም ክሕውሶ ዝደፍኦም ገና ብህይወቱ ከሎ ባዕልም ነቲ ዘፍርዮምን ዘዕቦዮምን ህዝቦም ሓቂ ተሃሪቦ ክሕሰዎ ደጊመ ደጋጊመ እላቦ። እዞም መንእሰያት ኣብ ክንዲ ምስ ጸላኢ ዝገጥሙ ህይወት እሕዞቶምን ኣሓቶምን ክቐዝፉ ዝተገደዱ ኣባላት ሓለዎ ሰውራ ኢዮም። ሕጂ እውን ገና ገበን ይፍጸም ኣሎ። መግትኢ ሓቂ ምስ ዝወጽእ ጥራይ ኢዮ። ኣብቲ ቤት ማእሰርቲ ወይ ሓለዎ ሰውራ ዝረኣኹምን ንኡስ ዕድመ ዘለዎም መንእሰያት ኢዮም ነይሮም። ይትረፍ ንገላምስ ነቲ ከማይ ዝረኣዮም እውን ስቕያት ጓህን ኢዮ እንተበልኩ ካብ ሓቂ ኣይረሓቕኩን።

እው ህዝቢ እውን እኮ ከንቀፍ ይግብኦ ኢዩ። ኣብ ሃገርና ኣብ ትሕቲ ጽላል ኣም ኮፍ ኢሎም ዝጎዱሉ ኣገባብ፣ ንጉጉይ ግንብ ዝብሉ ወለዲ እኮ ኢዮም ኣፍርዮምና። ሓሞትን ትብዓትን ኣውራሰሙና፣ ንጸላኢ መኪትና ሎሚ ኣምዑትና እንታይ ዘረጎ? ገለ ጃጅዩ ገለ ድማ እምነት ኣብ ሓደ ሰብ ስለ ዝገበረ፣ ቁሩብ ሓበሬታ ክትህብ ከለኻ ከም ከዳዕ ገይሩ ስለ ዘቕርቡኻ፣ ክሳብ ክንደይ ኢዩ እዚ ህዝቢ ንኹሉ ሓቅታት ክግለጽ ዘይደለ? ብጣዕሚ ዝሃሲን ዝቕብርን ሕማቕ ባህሪ እጥርዩ ዝብል መደምደታ ክትወስድ ይደፋካን ይሓቕዩካን። ግዳይ ናይዚ ጭብጥታት ከይትኸውን ክትብል ድማ ብጥንቃቄ ምንባር ተመሊሱ ናይ ጭንቅን ስነ-እእሙራዊ ጸገም ይፈጥረልካ። ንኹሉ ዝተሰወሮ ህዝብኻ ክትጸልእ ስለ ዘይትደሊ ግዑድ ኢልካ ዘይበኸዩ ሞት ሕጽይ ይኸነካ። ኣብ ሓደ ኣኸባ ንብዙሕ ዝተግዘበ ምሁር ሰብ ተኻፊሉ ነይሩ። ኣብ ኩሉ እቲ ዝተኻየደ ሰሚናር ሓንቲ ቃል እውን ኣየተንፈሰን። እተን ኣብ ኤውሮጳ ውክልና ዘለወን ወይ ድማ ቤት-ጽሕፈት ዘለወን ናይ ተቕቓዎምቲ ውድባትን ሰልፍታትን ኣብቲ ሰሚናር ብወከልተን ተኻፊለን። እዚ ዝጠቕሶ ዘለኹ ሓው ብዙሕ ኣይተሃረብን። ኣብ መወዳእታ ድማ ነዛ ትስዕብ ርእይቶ ሃበ። ከምዚ ድማ በለ፣ „ንኢሲያስ እፈልጦ፣ ንሃገሪይ እውን ኣፍቅር። ግን ንኣስመራ ወይ ንኤርትራ ከይደ ኣይፈልጥን። ኮይኑ ግን ድሕሪ ነዊሕ እዎን ክኸይድ መዲቦ። ኣብ ኣስመራ ብሓጸሩ ኣይደ ሎዑል ፍቕሪ ሃገር ዘይኮነስ ልዑል ፍቕሪ ኢሲያስ ከም ዘለዎ ተግዚቦ። ደቂሳ ተሰኢ ካልእ መልካኽ ኣብ ሓንጎላ የለን። ኮይኑ ግን ንምንታይ ከም ትፈትዎ ከተረድኣኒ እንተ ሓተትክዎ ክሳብ ካብ ገዛ ከተውጽኣኒ ከም ዝመደበት ኮይኑ ተሰሚዑኒ። ግን ንኹሉ ሸለል ኢሊ ክሓልፎ መዲቦ። ዝኸነ ኮይኑ ግን ሓባቢ ስለምንታይ ከም ትፈትዎ ከሃርባ ሚላ ሃሰስ በልኩ፣ በብቕርብ እውን ብልሓት ረኺብ። ብዙሕ ምኽንያት ኣይሃበትንን። ግን ካብቲ ኣዝዩ ዝማረኻ ድማ እንሆ። እዚ ብሩኽ ፕረዚደንትና ካብ ቤተ-ክርስትያን ኣቋራጺ ኣይፈልጥን። በዓል ኣብ ዘለዎ ይኸይድ ኣብኡ ድማ ንረኽቦ ስለዚ ቅዱስ ኢዩ በለትኒ። ከም ዝተቐበልክዎ ዘሰምዕ ቃል ሂቦ። ብኻልእ ድማ ካብቶም ሰበ ሰልጣናት ክረክብ ሃሰስ ኢሎ። ናይ ብሓቂ ዲዩ ኢሲያስ ቤተ-ክርስትያን ዝሳለም ክብል ሓተትክዎም። ዘርእዩኒ ኩራን ቁጠዕን ድማ ዝኸበሩት ኢዩ ነይሩ። ግን ብተደጋጋሚ ብፈሳሲን ምግብን ጋቢ ዓለለሰክዎም። ባዕሎም ከይሓተትክዎም ኣብ ካልእ እዎን ከምዚ ክብሉ መለሱሉይ። „እው ኢሲያስ ጭርም ይሓድር እዎ ኣብ ወጋሕታ ኣብቲ በዓል ዝኸበረላ ቤተ-ክርስትያን ዝርከብ ቀጽሪ ህዝቢ ኣብ ዝርኣ ከባቢ ጋቢ ተኸዲኑ መንደቕ ይስዕም በሉኒ“ „ግን ኣልኮሉ ከይጨንዎም ንሕልዎኢና በሉኒ። እቲ ቀንዲ ዘሕዝን ድማ ብኸምዚ ሕሱር ጸወታ ንሃገር እንዳትጸወተ ከመይ ገርኩም ንሓደ ሓሳዊ ሰብ ክትግልሉ ኣይትኸእሉን ክብል መደርኡ ወደኣ።

ከምቲ ናይቶም ተባዓት ጉጅለ 15 ክሳብ ብጋዜጥን ጽሑፍን ምስኡውን ንህዝባዊ ባይቶ ጸውዒት ገይሮም ዘካይደዎ ግሉጽ ሓቅታት፣ በቶም ደገምቲ መንግስቲ ክቕበልዎ ኣይደለዩን። ሃገርን ህዝብን ኣይኮነን ድልዩቶም። መንግስቲ ዝነቅፍ ጸላእ ሃገርን ህዝብን ከም ዘይኮነ በሪህሎም ኣይፈልጥን። እቶም ደገፍቲ ፍርድን ፍትሕን ስለ ዘይርድኡም መገባእያ ዝበሃል እውን ሰሚያም ኣይፈልጡን። ሓቂ የውጽኡ እንበር ዘውሐም ኣይረኽቡን። ኩሉ ኣባል ህዝቢ ኢዩ በሃልን መጽቀጥን ፍርሒ ድዩ በለጽ እንሆ ሎሚ ዘጽቀጸጠን ዘዩጽቀጠን ብሓባር ኣብ ርእሱ እታ ዓሰቢ ትምን ምጽቃጥን እንታይ ከም ትመስል ይረኽባ ኣሎ። ናይ ተቐቓዎምቲ ኢና በሃልቲውን ገለን „ንሶም ተኸፊልቲ ነይሮም፣ ወይ ድማ ብጥይት ዘይቀትልዎ፣ ወይ ሚልኦም ጉጉይ ነይሩ ዝብል ምስምስ የሰምዑ። እዚ ምኽትይ ኣይኮነን። ንህዝቢ ካብ ገለጽ፣ እንተ ቦቲ ዘቕርብዎ ሕቶታት ተሓተቲ ክኾኑ፣ ወይ ድማ ኣብ ዘዩድልን ኣብ ዘይእዮን ጉጉይ ሚላ ተጠቐሞም ወይ ካልእ ዘይተገልጸ ምኽንያት ይሃልዎም ብግሉጽ ተኸሰሶም ኣብ ፍርዲ ክቕርቡ ምተገበኦ እንበር በይናውን ጎድናውን ፍርድታት ትንታኔ ክከንቦም ኣይመተገበኦን። ሃገሩ ዝፈቱ ነብሱ ኣሕሊፉ ንሓቂ ምግላጽ ናይ ጅግና ጅግና ይገብር። እኔ ድኣ ባሎም ኣብቲ ነዊሕ ናይ ሰውራ እዎን ተኸፊልቲ ብምንባርም ንኹሉ ይቀላዕ ምባሎም ሕጽባት መዓንግ ኢዮም። ብድሕረና ምስ ሓለፍና ይገለጽ ኣይበሉን። ህዝቢ ሕበሬታ ኢዩ ዝደሊ። ፍትሒ ከኣ ይመሚ፣ ካልእ ምርጫ ድማ የለን። ጎደና ደሞክራሲ ንሳ ጥራይ ኢዩ ክትኸውን ትኸእል ነይራ። ምዘንዎ ምዘኑኒ ዝብ ኣበይ ይርከብ።

ኢሲያስ ንዝተወሰነ ጊዜ ስቕ ዝበለ ክልተ ነገራት ከም ሓበሬታ ክረክብ ስለ ዝደለዩ ጥራይ ኢዩ። ጸጥታን ንብረት ሃገር ኣብ ኢዱ ስለ ዘሎ፣ ስለዚ ህዝቢ ስሚዕቲን ናዕቢ ምልዓሉ ወይ ካብ ዓቕሙ ንላዕሊ ዝኸነ ኩነታት ከይፍጠር ከመይ ዝበለ ስጉምቲ ንምውሳድ ክግምግም ክጽበ መሪጹ። ኣብቲ ሰራዊት ክሳብ ክንደይ ፍኒሕኒሕ ዝብል ኣካል ከም ዘሎ ብናይ ሃሱባቲ ምጽራይ ዝበለጸ ስጉምቲ ከም ዝኸነ ተረዲኡ። ልክዕ ካብ ሃይለ ድሩዕ ከም ሃገርን ህዝብን ኣብ ዘዩድሊ ሕማቕ ኩነታት ዘዩኡን ዕልዎ መንግስቲ ምክያድ ዘይድግፍ መርገጺ ነይርዎ። መንግስቲ ውላድ ህዝቢ ኢዩ ክብል ኣብ ቤት ትመህርቲ ካድር ዝምህር ዝኸበረ ፍጥረት ኢዩ። ጋህዲ ዲዩ ሕልሚ ንናፍሰ-ወክፍ እገድፎ። መንግስቲ ብሰላም ምትሕልላፍ ዝብል መርገጺኡ ኣሚኑ ህይወቱ ክኸፍል ድሉው ኢዩ ነይሩ። ካብ 1967 ንኹሉ ወጥርታት ብሚላ ምፍታሕ ዝብል መርገጺኡ ምስ ድስፕሊን ሓዋሰካ ከም ጭቡጢ ገይሩ ይወስድ። ብዕልዎ መንግስቲ ሰላምን ቅሳነትን ዘውረዳ ወይ ዝተረጋገኦ መንግስቲ ዝተኸላ ሃገራት ኣፍሪቃ ኣይተራእያን ዝብል

መግለጻጽ ንምትግባር ሓንቲ ደቕቕ እንተኾነ ፍንትት ኢሉ ኣይፈልጥን። ምእንቲ ጥምረት ምምሕዳር ምስቲ እኩብ ናይ ፈጻሚት ኣካል ድንጋጌ ይምእዘዝን ይኸይድን። ንናዕብን ህውከትን ከወግድ ካብ ተኣፋፋይ መደረን መግለጽን ይቐጠብ። ብናይ ብዙሓት ድምጺ ይስራዕን ይቕበልን። ኣብ ቀጻሊ ክኸውን ዘለዎ ይገሰገስ ንዝተዘለ ሓቅታት ብዘይ ምምዕዳው ኣብ ውሽጢ ይምዕድ ይነቅፍ። ሃገር ንምድሓን እውን ኣብ ኣልጀርስ ዘርኣዮ ናይ ዲፕሎማሲ ብቕዓቱ ንኹሉ ርኡይ ነይሩ። ኣብቲ ናይ ወጥሪ እዋን ኣዕሩኽ ዘጥሪዮ ሰብ ፍሉይ ብቕዓቱ ነይሩ። ተግራኹ ነቶም ዝመረኸዎ ሓለውቲ ምስቲ ሰቕያቱ ብትብዓቱ ዘረደኦን ብመግረፍቲ እውን እተኾነ ኩሉ ዝባኑ ዝረኣዮ ይፈልጦ። ፈጻሙ ኣይተንበርከኸን። ከም ጴጥሮስ ሰለሙን ዝኣመሰለ ንኹሉ ሃገርውን ኣህጉራውን ሓበሬታት ዝህብ ጅግና ኣብ ጎድኑ ሓዙ ኢዮ ኩሉ ግዜ ዝንግዝ ነይሩ። ፍልልያት ኣይነበሮምን ዝብል ሕቶ ክለዓል ይከኣል ይኸውን ግን ዲስፕሊን ዝቐየዶም ብምንባሮም እታ ናይ 15 ጉጅለ እታ ኣዝያ ዝተመኮረት ኣካል ኢያ ነይራ። ነቲ ብናይ ጋዘጠኛ ሞያ ዘይተማህሩን ተባዓት ጋዜጠኛታት ምፍጣር ጽቡቕ ዕድል ዝረኸቡ ጉጅለ ዓቢ ተራ ተጻዊቶም። ናይቶም ውፋያት ጋዜጠኛታት በርቃዊ መስታ ንኤርትራ ሓደ ዓቢ ዝላ ንቕድሚት ዝህብ ወስታ ኢዮ ተሳኢቱ። እቶም ልዑል ኣስተዋጽኦ ዘበርከቱ ኣብቲ እዋን እተፈጥሩ ጋዜጠኛታት ውፋያትን ሓርበኛታትን ክጠፍኡን ክበርሱን ንሃገር ዓቢ ዕንወት ኢዮ። ሰውራ ኣብ ውሽጢ ሃገር ኢዮ እኮ ተኸይዱ። እምነቶም ኣብ ህዝቢ ኣንቢሮም፣ ነቲ ዝተቐለሱሉ ህዝቢ ክሕብርዎ ዝፈተኑ። ህዝቢ ከውሕስ ብዘይ ምኽኣሉን ካብ ዘየውሕሱን ተርኡን ካብ ዘይጸወትን፣ እዚ ዘሎ ኩነታት ምፍጣሩ ዘገርም ኣይኮነን።

እዚ ሎሚ ኣብ ናይ ሓጽብታት፣ ድልድላት፣ ናይ ጽርግያ ናይ ትምህርቲን ሕክምናን ካልእ ህንጻዕትን ትሕተ ቅርጽን ኣቐድም ኣቢሊ ከም ዳግመ ህንጻ ሃገር ዝተመደበ መደብ ኢዮ። ካብ እዋን ጀልሃንቲ ንደሓር ንኤርትራ ገጸይ ኣምራሕ ኣይፈልጥን። ምስቲ ውድብ ብዝተበየነለይ ናይ ሞት ፍርዲ ርሒቐ ነይረ። ኣብ 1987 ኣቢሉ ብደራጎን ሃይለ መለኮት ኣቢላ ሓንቲ ደብዳቤ ካብ ኢሲያስ ናባይ ዝተጻሒፋት ደብዳቤ ነይራ። ኣብ ከለን ኣብቲ እዋን እቲ ዝነበሩ ኣባላት ሻዕብያ ኩሎም ዝፈልጥዎ ሓቂ ኢዮ። ነታ መልእኽቲ ክቕበላ ከለኹ ኣብ ኮርቲና ትበሃል እንዳ ካፈ ሓዝዎ ደራጎን ይመጽእ። ክፍትን ዝርግሕትን ብምንባራ ብጣዕሚ ገራሙኒ። ነቲ ትሕዝቶ ክቕበሎ ኣይደለኹን። ናይዝገ ክፍሉ እውን ንጀርመን መጻኢ ስለ ዝነበረ ብብሕቲ ረኽቡኒ ነይሩ። ቅድሚ እዚ እዋን እዚ ኣነ ምስ ሓደ ትካል ናይ ጀርመን (Trucker Klub oder Brumis) ትበሃል ምስ 18 ጀርመንውያን ንሱዳን ብረድኤት ከይደ ነይረ። እቲ ቀንዲ መልእኽቲ ምስ ሓደ ናይ ZDF ጋዜጠኛን ሓደ ሓኪምን ንናይ ኤርትራውያን ስደተኛታት ዝውዕላ 4 መርሰደስ 4 ማን ዝዓይነተን ናይ ጽዕነት መካይን ሕዚና ኢና ዝተበገስና። እቲ ተበግሶ ድማ ነቶም ኣብ መዓስከራት ሱዳን ዝርከቡ ኤርትራውያን ስደተኛታት ኣብ ከባቢ ገዳርፍ ዝርከብ ቦታ ሰፊሮም ስለ ዝነበሩ ከም ናይ ማይ ሽግራቶም ንሕክምና ዘገልግላ ከምኡውን ናይ ሎጂስቲክ ኣቕሑት ምብጻጻሕ ንክሕግዞ ተባሂለን ዝቐረባ ናይ ጽዕነት መጎዳዝያ ነይረን። ሓንቲ ካብኤን ኣብ ናይ ጀርመን ወተሃደራዊ ኣገልግሎት (Field Service) ተገልግል ኣብ ዱርን ጭቃን እዋን ፍሉይ ዕማም ዘለዎ፣ ካልኣይቲ ድማ ንሕክምና ተባሂላ ዝተመደበት ብናታ ጀነራል ተሓገዝ መግብ ትኸሸንን እኹል ናይ መዝሓሊ ፍሪጅ ዘለዎ ነይራ። ንኹሉ ንገብሮ ምንቅስቃሳት ድማ ዲፕሎማሲያዊ ጽላል መንግስቲ ጀርመን ኣይተፈለየናን። ቀንዲ መበገሲና ካብ ሸነዝያ ኢዮ ተመዲቡ ነይሩ። ኣብ ጥቓ ሸነዝያ ትርከብ ማተረ ትበሃል ወደብ መካይና ብመርከብ ንእለክሰደሪያ ግብጺ ክንቅጽል ተመዲቡ። ግን እታ ካብ ሸነዝያ ትወስደና መርከብ ብናይ ኣቶም ጩራ ጩረር ስለ ዝተበከለት ናብ ካልእ ወድብ ክንቅይር ተገደድና። ስለዚ ካብ ላስፕሪያ ዝበልዎ ወደብ ጥልያን ኢና ተበገስና። እታ ዘሳፈተትና ወይ ዝሓንገጠትና መርከብ ዓይን-ጋሉት ትበሃል ናይ ምስሪ ኢያ። እተን መካይን ካብ ኩብለንዝ ጀርመን ክሳብቲ ወደብ ብመሬት እየን ተጓዲዘን። ሓያላትን ንወተሃደራዊ ስራሓት ዝተመዘዘ ናይ ጽዕነት ኢየን። ኩለን ናይ ርክብ ረድዮ ዘለወን ከምኡውን ዝተፈላለዩ ናይ መግብን መድሃኒትን ብፍላይ ንቆላዊ (ትሮፒካዊ ኣየር) ዘገልግል ዝተጻዕነ እቕሑት ነይረወን። ጉዕዞና ብዘይካ ኣብቲ ኣብ ሸነዝያ ዘጋጠመ ሽግር ካልእ ብጽቡቕ ቀሲሉ ኣብ ፖርትሱዳን ኣብ ዝኣተናሉ ድማ ናይ ቀይሕ መስቀል ኮነ ናይ ሕቡራት ሃገራት ረድኤት ዝልግሳ ትካላት ኢየን ተቐቢለናና።

እቲ ቀንዲ ጸገም ዝተፈጥረ፣ እቲ ERA ዝበሃል ናይ ረድኤት ማሕበር ኤርትራ ብበዓል ደራጎን ዝምራሕን ካልኣት ኣባላት ዘሰንይዎን ንሜዳ ስለ ዝተገልጸ፣ ከምኡውን ከይተሰምዐን ከይተገልጸን ንሱዳን ምእታውና ጠፋእና ዝብል ዓቦድቦድ ኣብ ውሽጢ ሜዳ ኢዮ ኣትዩ። ናይ ገንዘብ ምንጭና ዓገወ፣ ዝምድናና ድማ ብቕንዱ ብኹሊት ብጎድኒ ዝኣትዉ ትካላት ተፈጠሮም ዝብል ንከስዕኦም ዝቐጠነ ሕግም ሸቕልቕል ኣበሎም። እቲ ሕቶ ግን ከምኡ ኣይነበረን። ጀርመናውያን ቅድሚ ቀዳማይ ኩናት ዓለም ኣብ ታንዛንያን፣ ኣብተን ናይ ማያት ዓድታት ሩዋንዳን ብሩንድን ናሚብያን ከም ዝእቲ ኮይናም ንሓጺር እዋን ኣትዮም ስለ ዝነበሩ ምስ እዘን ሃገራት ገለ ጀርመናውያን ምድንጋጽ ነይርዎም።

አቅዲሞም 10 መካይን ንብሩንዲ ኣብጸሒምን ለጊሶምን ንሰን ድማ ጽቡቕ ኣገልግሎት ክህባ ምስ ጀመራ ብኡኡ ተታባቢያም ንካልኣይ ግዜ ክልግሱ ወፊሪ ይጅምሩ። ይኹን እንበር ኣብታ ማሕበር ወሳኒ ቦታ ካብ ዝነበሮም ሰባት ኣብቲ ከባቢ ኣነ ዝነበረሉ ከም ዕርክነት ዝተፋለጠ ሓደ ዓርኪ ነብረኒ። በዚ ዓርኪ እዚ ኣቢለ ድማ ክልተ ግዜ ንሓንቲ ሃገር ካብ ትረድኡ ሎሚ ህዝብና ኣብ ሱዳን ከም ስደተኛ ተዓቕቡ ስለ ዘሎ ንዓና ዘይትሕግዙና ዝብል ሕቶ ኣቕረብኩሉ። መጀመርያ ሓደ ኤርትራዊ ዓርኪይ እሞ ውዱ ብልግነት ዝሓዘኩሉ ሰብ፡ ኣብ ሓንቲ ሆስፒታል ይሰርሕ ስለ ዝነበረ ምስ ሓንቲ መሳርሕቱ ጽቡቕ ምቕርራብ ነበሮ። እታ ሰበይቲ እውን በዓልቲ ቤቱ ነቲ ኣነ ዝፈልጠ ጀርመናዊ ነበረት። ማለት እቲ ኣነ ዝተላለኸም ሰብ በዓል ቤታ ኢያ። እቲ ኣብ ላዕሊ ጠቕሰዮ ዘለኹ ንህዝብና ክወሃባ ዝብል ሕቶ ጥራይ ዘይኮነስ ረድኤት ንስደተኛታትና ረድኤት ክግበረሎም ዝብል ሕቶ ስለ ኢዩ ዝተላዕለ። ብወገን እቲ ዝተፈላግክዎ ጀርመናዊ ኣብ ጉባኤ ክሃረብሉ መደበ። ኣብቲ ጉባኤ ተጸዋዕ ድማ ሓበሬታ ክህብ ይሕተት። እቲ ጀርመናዊ ካርል ሃይንዝ ኪሊ ዝተባህለ አቅድመ ናይቲ ክበብ ኣባል ክኸውን ዕድል ሃበኒ። ቀጥላ እውን መላእኩ። ቀጺሊ ድማ ኣብ Brilon (ብሪሎን) ዝትሃል ከተማ ከይደ ሓበሬታ ክህብ ዕድመ ገበረኣይ። ኣብቲ ጉባኤ እውን ኣምባሳደር ኢትዮጵያ ነቲ ዝተባህለ ሓገዝ ንሃገሩ ክልገስ ብኣካል ተረኺቡ ሓተተ። ኣነ ኤርትራዊ ሙኻነይ ምስ ፈለጠ ኣብ ነድርን ዘይጽፉፍን ባህሩ ተራእዮ። ናይ ፖለቲካ ዘመተን ስጉምቲ ኣብ ልዕሊ ሓንቲ ኣባል ሕቡራት ሃገራት ዝኾነት ኢትዮጵያ ይካየድ ከም ዘሎ ገይሩ መግለጺ አቕረበ። ኣነ ኣባል ሸፋቱን ግበረ ሸበራዊ ሰብ ከም ዝኾነ ገይሩ ገለጸኒ። ኢሲያስ እንተ-ዝሰምዖ ኣንገናዕ ምበሎ። ኮይኑ ግን በቲ ዘርኣዮ ሙግቡዕባዕ ንሕቶይ ባዕሉ ዝያዳ ከም ዝበርህ ገበሮ። እሱ እውን እዚ ኣብዚ ካብ በለ ህዝቢ ኤርትራ ሓቁ ኢዩ ክስደድን ክሃድምን ተባህለ። ጉባኤ ብዘይ ገለ ተቃዋሚ እተን መካይን ንሱዳን ክኸዳ ተመደበ። ግን ካልእ ሸግራት ድማ ተከስተ። መንግስቲ ሱዳን ነተን መካይን ብኸመይ ይቀበለን? ዋንነተን መን ይኹን? ቀይሕ መስቀል ተቐቢሉ ደ የስርሓየን? ቀጺሊ ናይ ህላዌኤንን ናይ መራሕቲ መካይን ደሞዝን ናይ ነዳዲ ወጸኢን መን ይሰክሞ? ብመጀመርያ መንግስቲ ሱዳን ተቐቢሉ ንረድኤት እርትራውያን ክውዕላ ብዘይ ገለ ተቃውሞ ኣፍቀደ። ካልኣይ መንግስቲ ጀርመን ምስ መንግስቲ ኢትዮጵያ ኣብ ዲፕሎማሲያዊ ወጥሪ ከይኣቱ ንናይ ስደተኛታት ትካል ሕቡራት ሃገራት ክምውሉን ሕቶ አቕረበ። እቲ *United Nation High Commission for Refugee UNHCR) ተቐቢሉ ከመሓድረንን ኣብ ትሕቲ ጽላሉን ክኾና ተወሰና። ሕሰቡ እተን መካይን ረድኤት ዝህባሉ ቦታ ወይ መዓስከራት ዝርከቡ ስደተናታት ምስኦም ተሸገጦም ምስ ሻዕቢያ ርክብ ዘለዎም ናይ ስለላ መርበባ ከም ዘለዉ ኣይትሰሓቱ። ግን እቲ ፍጻሜ ንመራሕ ህግደፍ ሃንደበታዊ ጽፍዕትን ኣብ ዕብዳን ዘእተወ ኢዩ ነይሩ። ኩሉ ምስጢራውን ሕቡእን እሞ ድማ ኣብታ ብመስጠፋ ኑርሕሰን ትሕመስ ፖርት ሱድን ሃንደበት ክንኣቱ ንዓይ ዘገርምን ዓቢ ዓወትን ኢዩ ነይሩ። ኣብ መውዳእታ 1979 ከም ስንኩልን ድኻን ንዑቕን ዝርኣኒ ዝነበረ መስጠፋ ሎሚ ሰፍ ዘይብል ናይ ረድኤት መካይን ሓዘ ክኣቱ፣ ንመስጠፋ ዘይወሓጠሉ ነይሩ። ድሓን መስጠፋ ሓጂሽ ተዓላሚ ኣብ ብለቓት ኢዩ ዝፈልጠ። ለመጭ ንረብሕኡ ዝመውት ከም ዝኾነ ግን ድማ ንፍሉይ ዕምም ካብ ሱዳን ከም ዝመጸ ገና እትው ክብል ከሎ ኣይሰሓትክዎን። ኣብቲ ኣነ ዝዕልመሉ መዓስከር ስለ ዝዓለበ ዝምድንኡን መደቡን ይግምግም ነይረ። ሓንቲ ከይረኣዩ ኢዩ ድማ ሎሪ ክዘወር ዝተመደበ። ከም ዘዋር ሎሪ እዚ መስጠፋ ኑርሕሰን ሎሚ ላዕለዎይ ናይ ኢሲያስ ኢደበይዛ ኮይኑ ምስኡ ከይተረፈ ካብ መንደፊራ ውጽኦ ኢልካ ንዓዲ ጃላ ዝኸይድ ኣንፈት ትርከብ መሸታ መዛናግዲት መስተ ክጭል ዝሓድር ገና እውን ምዝንባል ሓረስቶት ደቡብ ናብ ባርካ ዘስፍር ጉሒላ ኮይኑ ኣሎ። ሽዑ ልክዕ ከምዚ ሎሚ ንዝባ ደቡብ ዝሕምሳ ዘሎ ንኹሎም ላዕለዎት ሰብ-ስልጣናት ሱዳን ኣብ ማሕፋዱኡ ከቲቱ ነይሩ ክበሃል ይከእል። ከምቲ ኣነ ምስ ብጸተይ እንዳ ተሃደና ኣብ ትሕቲ ሓልዮት ብጸትና ንነብር ዝነበርና ስንኩላት። መስጠፋ ነቲ ቀንዲ መናሃርሃያ ንብረትን ገንዘብ ዝቆጸጸር ብምንባሩ፣ ብኹሉ መዳያ ቅጽጽ ዝበለት ማሕፋዱኡ ተአማሚኑ ንኣማሓደርቲ ፖርት-ሱዳን ገንዘብ ኣዋልድን ዘቕርብ ኢዩ ነይሩ። መስጠፋ ናይ ወጻኢ ሉኡኽ ዘብጽሕ ብቕዓትን ትምህርትን እውን ኣይነበሮን። ካብ ዘይተመኮረ ተጋዳላይ ናብ ቃንጫ ትመስል ቶቶታ ተሞሃባቶ ንዓለም ኣይትጽርኒ ዝብልን ጨውዮ ሰብ ንሜዳ ዝሰድድን ሕሱም ኣራዊት ኢዩ ነይሩ።

ኣብቲ 5ይ ክፍል ንቲ ናይ ቁጠባ ወፍሪ ምቅላዕ ጀሚረዮ ዘለኹ ኣርእሱቲ ብሰፊሕ ክቕጽሎን ካልእ ዝተፈላለዩ ጉዳያት ሓዘል ጉዳት ከቃልዕ ኢዩ። ገና ብዙሕ ዝወጽእ ኣሎ። ክቡራት ህዝቢ ኤርትራ እቲ ዝገልጸ ንዓይ ይቕለኒ ንስኻትኩም ድማ ተሳኹምኒ በሃላይ ኢዩ። ኣብ ቀጺሊ ሓምሻይ ክፍል የራኸበና።

ተስፋ ዘውደ።
08.08.2009